

IN DIT NUMMER:

VOORWOORD REDACTIE	1
WERKGROEP MONITORING	2
TOT HIER EN NIET VERDER	2
WERKGROEP-AVOND	2
HOOFDEN BRANDWEERZORG OP VERKENNING IN LEENDERSTRIJP	3
AKKERRANDEN	4
TEGEN ALTIJD OVERAL TEGEN	4
KLANKBORD NATUUR EN LANDSCHAP ZLTO	5
LANDELIJKE NATUURWERKDAG 2013	5
WAT MIJ BEZIG HOUDT	6
EEN ZOMERSE PLATTELANDSMARKT VAN HEI, HEG EN HOOGEIND	7
KWATRIJN: DE MELKVEESTAL VAN DE TOEKOMST	8
WINNAARS PRIJSVRAAG	9
UW PERCEEL 100 JAAR GELEDEN	9
AGENDA	9

VOORWOORD REDACTIE

Beste lezers,

We hebben de langste dag van het jaar al weer achter ons gelaten. De eerste weken van juli hebben ons een zomers gevoel gegeven. Daar waren we ondertussen ook wel aan toe na het kwakkelende voorjaar. De 'grote vakantie' is intussen begonnen. Sommigen van ons gaan ver weg, anderen zoeken het dicht bij huis, of gaan niet echt van huis en genieten van onze eigen mooie omgeving. Hoe dan ook, geniet van de landschappen waar u fietst of wandelt.

In deze nieuwsbrief weer veel bijdragen van personen die onze vereniging een warm

hart toedragen. Voor de Plattelandsmarkt, die onze vereniging organiseerde, mochten we veel steun van Adriëne Hogenhuis ontvangen. Zij blikt even terug op de dag.

Henk Antonissen is de laatste tijd druk geweest met een nieuw soort stal. We stelden hem daarover enkele vragen.

Tonny Meulenstein, voorzitter van de Klankbordgroep Natuur en Landschap van de ZLTO, neemt u mee naar de mogelijke nieuwe invulling van het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB).

Peter Kerkhofs is deelnemer in deze klankbordgroep.

Natuurlijk ook weer de column van bestuurslid Henk Struving. Zoals u wellicht weet, verzorgt onze vereniging ook rondleidingen door onze omgeving. Begin juli hadden we de hoofden brandweerszorg uit de regio op bezoek. We hebben hen gevraagd, er een stukje over te schrijven voor deze nieuwsbrief. Het is een leuk verhaal geworden. Verder nog wat kleine stukjes die voor u interessant kunnen zijn.

Wij wensen u veel leesplezier en een prettige vakantie.

Erik, Krijn, Peter en Ton

'Vakantiekoeien' (foto: Erik van Asten)

WERKGROEP MONITORING

De werkgroep Monitoring had in juni een libellenworkshop in het Leenderbos onder begeleiding van Jap Smits (boswachter Ecologie & Monitoring Staatsbosbeheer De Kempen) en Theo Muusse (boswachter Inventarisatie en Monitoring Biesbosch). Het was een mooie en leerzame dag door het Laagveld!

Doelstelling van de werkgroep monitoring:

Monitoren en inventariseren van de aanwezige flora en fauna in ons werkgebied. Dit in nauwe samenwerking met o.a. Staatsbosbeheer.

Gebiedsomschrijving:

Ecologische verbindingzone Leenderbos, de poelen in de Riesten en de Putberg en een gedeelte van de Strijper Aa (oude meander). Het ligt in de bedoeling dat onze werkgroep ook de nieuwe wildviaducten in het Leenderbos gaat inventariseren. De gegevens worden doorgegeven aan Staatsbosbeheer en aan de databanken: www.waarneming.nl of www.telmee.nl.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met onze coördinator monitoring: Erik van Asten.

(Foto: Erik van Asten)

TOT HIER EN NIET VERDER

In onze omgeving zijn nog relatief veel houtwallen gespaard gebleven. Een mooi voorbeeld hiervan is de eswal aan de Heggerdijk die onze vereniging vorig jaar weer heeft vrij gezet.

Recent verscheen er een boek over houtwallen:

'Tot hier en niet verder, Historische houtwallen in het Nederlandse landschap'.

Uitgever is de Rijksdienst voor het cultureel Erfgoed.

Levendbarende hagedis
(foto Erik van Asten)

Werkgroepavond:

Jaarlijks treffen de vrijwilligers en de bestuurders van onze vereniging elkaar om samen te kijken wat we het afgelopen jaar gerealiseerd hebben. Tevens worden er plannen voor het komende jaar gesmeed. Altijd een informatieve maar ook gezellige avond. Graag nodigen we ook niet-werkgroepleden uit om kennis te maken met de werkgroepen.

HOOFDEN BRANDWEERZORG OP VERKENNING IN LEENDERSTRIJP

Op vrijdag 5 juli hebben de Hoofden Brandweezorg van de Veiligheidsregio Brabant Zuid-Oost, in aanloop op het zomerreces, een ontspannen middag in de natuur doorgebracht in de omgeving van Leenderstrijp.

Twee leden van de Plattelandsvereniging Hei, Heg & Hoogeind (Peter Kerkhofs en Ton van Dijk) hebben een excursie verzorgd. De 11 aanwezige brandweercollèga's worden opgehaald bij

het gildegebouw van Gilde Sint-Jan waar ze het eerste deel van de middag net hebben afgesloten met een rondje Koningsschieten. De startplaats bij het gilde ligt aan de Sint-Jans kapel (alles heet hier Sint-Jan). Vandaar vertrekt het gezelschap richting centrum Leenderstrijp.

Leenderstrijp is een kleine buurtgemeenschap van Leende. Het heeft ongeveer 450 inwoners en ligt

aan de oostkant van het Leenderbos (dit kennen wij nog van de grote heidebrand begin dit jaar). Onderweg wordt er stil gestaan bij enkele interessante vegetaties (o.a. de uitheemse bereklauw die giftig is en door aanraking zelfs tot 3de graads brandwonden kan leiden. Deze soort hoort hier eigenlijk niet thuis, maar is via tuincentra ons land binnengehaald). Ook wordt stilgestaan bij unieke authentieke langgevel boerderijen met hun specifieke bouwstijl. Omdat vroeger de muren van leem waren, loopt het dak aan de regenkant (meestal west) door tot bijna aan de grond. Daarmee wordt voorkomen dat slagregen de muren week maakt. Omdat aan die kant het dak zo laag is,

zijn nagenoeg alle deuren en ramen aan de andere kant, vandaar langgevel boerderij. De boerderijen stonden meestal op de scheiding tussen de hogere en lagere gronden die enerzijds goed waren voor akkerbouw en anderzijds voor de weilanden en de begrazing van het vee. Daarmee stond de boerderij centraal om te voorkomen dat er grote afstanden overbrugd moesten worden aangezien alles nog met paard en wagen moest gebeuren. Die hoogteverschillen zijn in het landschap nog

Foto: Jo van Hoef

terug te vinden, mits er door een geoevend oog op gewezen wordt.

Tijdens de excursie wordt ook stilgestaan bij de dorpswinkel Sint Jan en de dorpschool Sint Jan. Een uniek stukje coöperatieve samenwerking van burgers om beide te kunnen behouden voor de gemeenschap. Deze coöperatie bestaat nog steeds. De wandeling gaat verder richting het riviertje Strijper Aa.

Onderweg wordt ook stil gestaan bij een varkenshouderij. Met een aantal lokale boeren zijn afspraken gemaakt om rondom het erf ook rekening te houden met inheemse aanplanting (o.a. beukenhaag). Ook rondom de akkers worden bermten behouden voor vegetatie zodat daar allerlei insecten kunnen verblijven. De wilde bloemen

trekken vervolgens ook vlinders aan en daarmee blijft een stukje natuur behouden.

Anderzijds hebben de brandweermannen ook hun expertise in kunnen brengen ten aanzien van de (brand-)risico's van dergelijke bedrijven. Zo brengen luchtwassers enerzijds voordelen voor de luchtkwaliteit, maar anderzijds wel extra gevaar in geval van brandbestrijding door de chemicaliën die daarin gebruikt worden. De

gesloten bouw van varkenstallen maken het bestrijden van een brand extra moeilijk en dat in combinatie met meestal een slechte bluswatervoorziening. Bovendien is eigenlijk het voorkomen van een brand de enige manier om die renleed te voorkomen. Het gebruik van onbrandbare isolatiematerialen wordt daarom steeds meer voor-

geschreven bij nieuwbouw want als een oudere stal eenmaal in brand staat is er eigenlijk geen blussen meer aan. Daarnaast zijn ook de vaak nog asbesthoudende golfplaten een potentieel gevaar voor het milieu bij een brand. Maar door wederzijds begrip van de boeren, de leden van de plattelandsvereniging en vandaag natuurlijk de brandweerexperts, kan er wel naar aanvaardbare oplossingen voor alle partijen gezocht worden.

Aan de rechterzijde van het riviertje de Strijper Aa gaat de wandeling verder. Het is een schitterend zomerse dag, lekkere temperatuur en blauwe lucht. Ideaal voor mooie plaatjes door de fotograaf en natuurlijk ook voor alle natuurliefhebbers. Onderweg zien we nog een ree die staat te drin-

ken aan het water. Ook zijn er nog sporen te vinden van de wilde varkens die hier tegenwoordig rondzwerven. In een paar nachten kunnen ze een heel stuk akkergrond vernielen en omwroeten. Onlangs hebben ze nog veel dieren afgeschoten maar waarschijnlijk krijgt men ze voorlopig niet meer weg. Enerzijds natuurlijk mooi dat ze in het wild voorkomen, maar anderzijds leven ze op gespannen voet met de boeren die voor hun omzet gaan. Ook kleine dieren zoals de sabelsprinkhaan (ensifera, de langsprietigen) ontsnappen niet aan de aandacht. De beide gidsen weten zoveel te vertellen dat het niet in een keer te onthouden is. Maar het ervaren van de natuur, de rust en het oog voor de schoonheid, hebben niet altijd een uitleg nodig. Je

moet het gewoon beleven en er van genieten.

Na een wandeling van 2 uren komen we dorstig aan bij onze eindbestemming, camping Riestenblik aan de Paaldijk. Daar staat als afsluiting van een mooie middag de BBQ gereed. Een lekker stukje vlees en een pilsje hebben we wel verdiend. Heerlijk. Een prettige start van de vakantie.

Wij wensen iedereen die dit stukje leest een fijne en (brand-) veilige vakantie.

Met vriendelijke groet,
Jo van Hoef
*Hoofd Brandweezorg Oirschot,
Bladel en Reusel-De Mierden*

AKKERRANDEN

Fraaie akkerrand met klaprozen en Phacelia aan de Hoogeindseweg
(foto: Erik van Asten)

Flora en fauna randen staan steeds meer in de belangstelling. Een mooie strook langs de akker (akkerrand) of een strook naast een weide is een lust voor het oog. Daar blijft het niet bij als de 'bloemen' in de rand goed gekozen worden. Ze helpen dan mee om plaaginsecten in toom te houden. Er zijn dan minder of geen bestrij-

dingsmiddelen nodig. Onze Plattelandsvereniging is de laatste jaren actief (geweest) met randen in het project 'Vrienden van de Patrijs', 'Bloeiend bedrijf' en 'Actief Randen Beheer (ARB)'. De website www.bugquest.nl geeft op interactieve wijze informatie over akkerranden. Een aanrader om eens te bekijken.

TEGEN ALTIJD OVERAL TEGEN

Wat ik een volgend leven ga doen weet ik al, dan ben ik overal op tegen: Megastallen, plofkoppen, mestoverschot, nertsen fokken en legbatte-rijen. Deze woorden zijn inmiddels zo beladen en roepen onmiddellijk negatieve gevoelens op, zodat je al gauw medestanders hebt voor je standpunt, je kunt het dan bijna niet met me eens zijn. Dat gaat lekker! Als tegenstander of activist heb je als taak om waar je op tegen bent zoveel mogelijk onder de aandacht te brengen. En weinig andere zaken roepen zoveel emoties op als dierwelzijn, waar ons eten vandaan komt, of het milieu. Het ontwikkelen van een goed haalbaar alternatief behoort niet tot het takenpakket van de activist, die is al druk genoeg met overal op tegen zijn. Op de vraag hoe het dan wel moet volstaat met een vaag voorbeeld te noemen, of te vertellen hoe het in een ander land gaat. Maar hoe dan wel? Om al ons eten in de wereld biologisch te produceren hebben we zes maal zoveel landbouwgrond nodig. En de vraag is of voor alle aardbewoners het voedsel dan nog wel betaalbaar is. De ontwikkeling van duurzame en biologische landbouw groeit en moet zeker doorgaan, maar ik ben voorstander van de marktwerking: consumenten kiezen bewust voor biologisch en duurzaam en creëren daarmee een vraag. Ondernemers die niet wachten op strengere regels, maar uit overtuiging duurzaam werken of diervriendelijker, en rekening houden met natuur en milieu, verdienen de aandacht en succes. Met het stimuleren van de vraag krijgen ze dan ook eenvoudiger een eerlijke prijs. In dit leven blijf ik dan maar alleen tegen: altijd maar overal tegen zijn.

Henk Struving
bestuurslid HHH

KLANKBORDGROEP NATUUR EN LANDSCHAP ZLTO

In één van de voorgaande edities van de nieuwsbrief die Hei, Heg en Hoogeind regelmatig uitbrengt heb ik mij voorgesteld als voorzitter van de klankbordgroep Natuur en Landschap, evenzo heb ik toen een korte beschrijving gegeven van de verwachte inzet van de klankbordgroep leden.

Nu we inmiddels een jaar verder zijn begint duidelijk te worden waar in de komende tijd de meeste aandacht van de klankbordgroep leden zal komen te liggen. Zoals U misschien weet komt er vanaf 2016 een nieuwe vorm van subsidiering van het Agrarisch Natuur Beheer. De individuele aanvraagmogelijkheid gaat verdwijnen en daarvoor in de plaats komt een rol voor de collectieven van ANV's. Dit heeft alles te maken met het verlagen van de uitvoeringslast

van het ANB. Waar tot op heden er duizenden individuele aanvragen binnenkwamen bij Dienst Regeling is de insteek van het nieuwe beleid het aantal aanvragen via collectieven als eindbegunstigde te reduceren tot een 80-tal. En juist bij dit vormen van de collectieven die in de toekomst voor draagvlak van de uitvoering Agrarisch Natuur Beheer moeten zorgen zien wij een belangrijke rol voor onze klankbordgroep leden.

Om er bij het vormen van een collectief van ANV's zorg voor te dragen dat er van onderaf, dus uit de verenigingen die aan natuurbeheer doen, draagvlak ontstaat moeten de wensen van deze samenwerkingsverbanden heel goed vooraf geïnventariseerd worden.

Klankbordgroepleden zijn per regio bezig de wensen van de ANV's in dat gebied in kaart te brengen.

Er moet in beeld gebracht worden waar welke de ambities in het kader van natuurbeheer cq, natuurontwikkeling zijn binnen het collectief. Er is door de landelijke koepels een plan van aanpak professionalisering gemaakt en in tegenstelling tot eerdere berichten, kiezen rijk en provincie nu weer voor een strakkere regie rol door hun zelf.

Medio augustus komen we als klankbordgroep weer bij elkaar en hopen dan duidelijkheid te hebben over de definitieve vorm van uitvoering en sturing in het veld.

Ondertussen zijn de eerste reacties in het veld al zichtbaar en op diverse plekken wordt er door ANV's vorm gegeven aan deze samenwerking, over de omvang zal nog menige discussie plaats vinden maar voor Brabant lijkt een aantal van ongeveer 10 collectieven de gewenste schaal-grootte.

Samen met de provincie zullen deze collectieven gaan bepalen aan de hand van een doelenkaart waar wat voor welke vergoeding de meeste toegevoegde waarde levert binnen het gestelde kader.

Ik realiseer mij heel goed dat deze uiteenzetting geen compleet beeld geeft voor de ondernemers en uitvoerenden in het veld maar graag kom ik, in overleg met de klankbordgroep leden in het najaar uitleg geven over de uiteindelijk vorm waarin het nieuwe ANB gestalte moet gaan krijgen.

*Tonny Meulensteen
Portefeuillehouder Natuur en Landschap*

foto: Erik van Asten)

LANDELIJKE NATUURWERKDAG 2013

Ook dit jaar organiseren Staatsbosbeheer en HHH weer samen een natuurwerkdag. Deze keer op zaterdag 2 november. Vorig jaar waren we met ruim 150 deelnemers.

Steeds meer ouders met kinderen vinden de weg naar deze activiteit omdat het een leuke happening voor jong en oud is. We starten om 10:00 met de activiteiten. Vanaf 9:30 is iedereen welkom op de, nog te bepalen, locatie. Als lid van onze vereniging krijgt u nog een uitnodiging.

WAT MIJ BEZIG HOUDT

Eric van der Paalen is bestuurslid van Plattelandsvereniging Hei, Heg & Hoogeind. Samen met Maaïke (zijn vrouw) heeft hij een melkveebedrijf aan de Paaldijk in Leenderstrijp. Het bedrijf bestaat o.a. uit ca. 30 ha reguliere landbouwgrond en ca. 15 ha grond met een natuurbeheersovereenkomst. Ze melken er ongeveer 90 koeien. Eric vertelt u wat hem als melkveehouder bezig houdt.

Bij de vraag 'wat houdt jou bezig' komt direct de 'beregening' aan de orde. De laatste weken is het droog geweest. Dus druk in de weer met het beregenen van zijn percelen.

Vorige week heb ik nieuwe leidingen gelegd in mijn grasland, zodat ik niet meer met buizen en slangen hoeft te sjouwen. Gewoon wat beregenen is niet aan de orde. Eind jaren negentig begon ik met collega's aan 'beregening op maat'. We keken of het beregenen niet wat minder kon. In de studie werd aangetoond dat het beregenen van gewassen noodzakelijk was, maar dat dat wel met minder toe kon door goed te timen. Dat was goed voor de grondwaterstand, maar ook voor de portemonnee, want beregenen is duur. Je hebt een put en een installatie die enkele tienduizenden euro's kost. Verder is er nog de rekening voor de brandstof van de pomp, in mijn geval de elektriciteit. Kosten: 6 euro per uur. Telt toch op tot 1000 euro in een week.

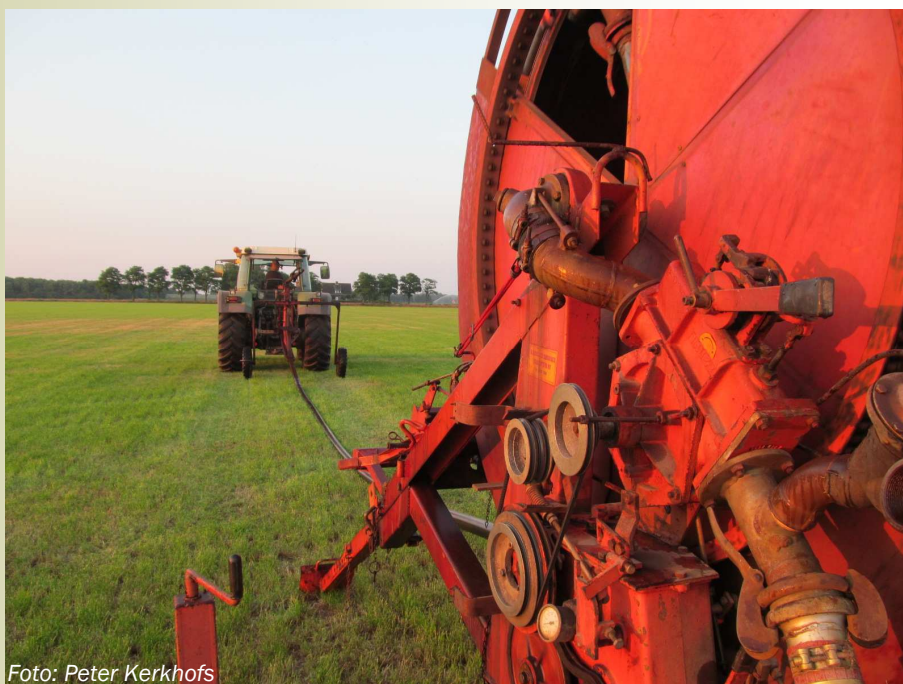

Foto: Peter Kerkhofs

Het beregenen van grasland bij warm weer doe je eigenlijk niet voor het gewas maar voor de plant. Bij warm weer wil gras niet groeien. Door het beregenen blijft de zode in conditie. Als het dan weer wat frisser wordt begint het gras direct te reageren. Beregen je niet, dan kan het wel een maand duren voor de groei weer inzet.

Bij maïs werkt dat anders. Dat groeit bij warm weer prima. Als de kolven aan de stengel komen is het heel belangrijk dat er voldoende vocht beschikbaar is. De kolven ontwikkelen zich anders slecht. Twee keer beregenen is meestal voldoende om een goede maïsogst te krijgen.

Mijn beregeningsinstallatie bestaat uit een bron met een pomp, een leidingstelsel en een grote beregeningshaspel. Deze haspel kan ik 300 meter uitrollen. In 12 uur tijd trekt de haspel de slang met het spuitkanon weer terug. Het spuitkanon spuit het water ongeveer 40 meter ver. Een keer 'beregenen' is ongeveer gelijk aan 28 mm neerslag. Bij elkaar geeft dat een plas water van ongeveer 700 kubieke meter! De beregende oppervlakte is dan ongeveer 2,5 ha.

Het oprollen van de haspel gebeurt met 'waterkracht'. Het water stroomt in de haspel door een kleine turbine. De turbine draait door de stroming van het water en drijft zo de haspel aan. De haspel trekt de slang en het spuitkanon langzaam terug. Als de slang helemaal opgerold is drukt het spuitkanon tegen een mechaniek waarbij de druk in de toevoerleiding wegvalt. De waterpomp signaleert dit en valt automatisch uit. Tijd om dan de haspel weer op een volgende plaats in te zetten.

Gras oprapen (Foto: Erik van Asten)

EEN ZOMERSE PLATTELANDSMARKT VAN HEI, HEG EN HOOGEIND

In het kader van het 10-jarig bestaan hield plattelandsvereniging Hei, Heg & Hoogeind op 9 juni een plattelandsmarkt op het pleintje voor de winkel van Leenderstrijp.

Streekproducten te kust maar vooral ook te keur zoals: Honing van de imker, bosbessen, boerenijs, gerookte paling, aardbeien, heerlijke geitenkaas, kleine smaaktoemaatjes, eigen gebakken speltbrood, speltbier, asperges, Brabantse lekkernijen uit het winkeltje van Strijp, proeverij van heerlijke weidemelk, lekkernijen van een biologische cateraar, hoe kook en verwerk je [on]kruiden in de keuken, Limousinvlees, bosvarken, aardappelen, varken aan het spit en niet te vergeten het lekkernijenkraampje van Hei, Heg & Hoogeind.

Ook veel informatieve kraampjes die voor een mooie afwisseling zorgden: Staatsbosbeheer, Brabants Landschap, Stichting Schaapskudde "Groote heide", IVN Heeze-Leende, Waterschap de Dommel, Buurtschap Strijp, onze eigen stand van HHH en de zorg-

boerderijen uit onze gemeente. Verder niet te vergeten de openstelling van de heimolen van Frans Hagenaars en de nieuwe melkstal van de familie Cardinaal.

Voor het kindervertier was volop gezorgd: het ponyrijden, de kinderdoolhof van strobalen en de kinderboerderij van de ZLTO werden druk bezocht evenals de dierenknuffelhoek en de draaimolen. Hoogtepunt was de biggetjes race. Hilariteit alom als het biggetje het verkeerde hokje inging!

De vrolijke noten kwamen van het Strijps Kapelleke, Seniorenorkest Cranendonck met een gastoptreden van Mari de Bijl en als dagsluiting het zangers-duo Jaspers en Vermeer.

Dank aan de sponsors die dit evenement mogelijk hebben gemaakt: Hof van Cranendonck, café De Hospes en de Rabobank. Als laatste een heel groot compliment aan alle vrijwilligers die hebben gezorgd dat Hei, Heg & Hoogeind een mooie herinnering zal behouden aan dit prachtige jubileum! Voor mij persoonlijk, als medeorganisator, was het bijzonder om mee te mogen werken aan dit geslaagde evenement. In het begin dacht ik:

"als dit maar goed komt", maar: "Het kumt goe vrouwke", zeiden ze en zo gebeurde!

Adriëne Hogenhuis

(Foto's: Erik van Asten)

KWATRIJN: DE MELKVEESTAL VAN DE TOEKOMST

Staatssecretaris Sharon Dijksma heeft onlangs voor de ontwikkeling van drie duurzame stalsystemen een bijdrage van 480.000 euro per systeem beschikbaar gesteld.. Een van de stalsystemen is Het Kwatrijn. Een stalconcept dat een hoge graad van dierwelzijn, lage emissies van ammoniak en energieneutraliteit combineert met een ontwerp dat goed in het landschap is in te passen. De eerste Kwatrijnstal van Nederland wordt in 2014 gebouwd op het biologische melkveebedrijf van Sjaak en Suzanne Sprangers, aan de rand van de Loonse en Drunense Duinen. Projectleider van het Kwatrijn is onze adviseur Henk Antonissen van Antonissen Agrarisch Advies. We stelden hem enkele vragen.

Van wie is het initiatief voor de Kwatrijnstal?

“Het idee is geboren tijdens een sessie van ‘Kracht van Koeien’. Stichting Duinboeren heeft vervolgens het initiatief genomen en werkt samen met de bedrijven Swaans Beton, JOZ, aannemersbedrijf Van der Sande en Vista landschapsarchitecten aan de ontwikkeling van het concept. Verder zijn betrokken: Wageningen Universiteit, ZLTO en SCX Solar uit Someren. Inmiddels lopen er ook contacten met de Diergeneeskundige faculteit van de Universiteit Utrecht en de NZO (Nederlandse Zuivel Organisatie).

kilo bij een ligboxenstal die voldoet aan de Maatlat Duurzame Veehouderij. Door de lage emissie en de optimale inpassing in het landschap is de stal prima te plaatsen in de buurt van natuurgebieden. In een Kwatrijnstal liggen de koeien op vrije ligbedden dik in het stro en genieten van een maximum aan dierwelzijn. Verder is de stal energieneutraal en levert door haar dakvorm zelfs aanvullend stroom voor 20 huishoudens. “

Waar gaan jullie de 480.000 euro voor gebruiken?

“Ten eerste is het belangrijk om te zeggen dat het exclusief btw om 4 ton gaat. Los van dit bedrag investeren

de proefstal van Sprangers. Met hem is afgesproken dat hij de stal tegen kostprijs mag laten bouwen.”

Op de website (www.kwatrijn.com) melden jullie dat de koeien 13,5 vierkante meter loop- en ligruimte krijgen, dat is 5 m2 meer ruimte per koe dan in een moderne stal. Dat kost een paar centen.

“Het klopt dat de bouwkosten hierdoor met duizend euro per koeplaats toenemen. Exclusief melkinrichting hebben we het dan over € 5.500 per koeplaats bij een stal voor 80 koeien. Uit berekeningen door Wageningen Universiteit blijken hier echter flinke financiële voordelen tegenover te

Impressie kwatrijnstal (bron: www.kwatrijn.com)

Waarin onderscheidt de Kwatrijnstal zich van andere stallen?

“Het belangrijkste is dat de vaste mest en gier apart worden gehouden. Hiervoor worden een nieuwe vloer, ondervloer en mestrobot ontwikkeld. Doordat vaste mest en gier niet worden vermengd is er nauwelijks ammoniakemissie en is er een efficiëntere toepassing van de meststoffen mogelijk. De ammoniakemissie is berekend op 4,6 kilo per dierplaats per jaar bij beweiding, tegenover 7 tot 8

genoemde bedrijven elk nog 80.000 euro in het project en is er nog 4 ton risicokapitaal nodig. Het geld dat nu is toegezegd wordt gebruikt voor de ontwikkeling van vloer, ondervloer en de mestrobot. De eerste proefopstellingen worden dit jaar gebouwd bij een veehouder in Reusel en waarschijnlijk ook op de Dairy campus in Leeuwarden. Ook is het geld nodig voor constructieberekeningen en onderzoek naar duurzame materialen.”

Wordt een deel van het geld ook gebruikt voor de eerste stal die in 2014 wordt gebouwd?

“Nee, het geld wordt niet gebruikt voor

staan. De mest kan goedkoper worden afgezet, er kan worden bespaard op kunstmest en er zijn de opbrengsten van een langere levensduur van de koeien en minder opfok van jongvee. Met een melkproductie van 6 tot 7 ton liggen de kosten gelijk met een traditionele stal. Als mestafzet, mestverwerking of kunstmestprijzen stijgen is Kwatrijn in het voordeel.”

Graag nodig ik geïnteresseerde leden van HHH uit voor een excursie als de eerste stal straks klaar is. Naast een bezoekersruimte is er een balustrade om de koeien ook van boven te bekijken.

WINNAARS PRIJSVRAAG

De bezoekers aan de plattelandsmarkt konden deelnemen aan enkele prijsvragen. Uit de goede antwoorden kwamen onderstaande personen na loting als winnaar uit de bus:

- Herkennen van houtsoorten: fam. A. van Hoof uit Valkenswaard
  - Herkennen van graansoorten: Frits van Laarhoven, Leenderstrijp
- De prijs bestond uit een CD 'Land van de Patrijs' en een fotoboek over het ree

- Herkennen van weidemelk versus stalmelk:

1e prijs vvv-bon 25 euro : Tim vd Linden Someren

2e prijs vvv-bon 15 euro : Gusta de Beer Leende

3e prijs vvv-bon 10 euro : Jan Keijzers Leende

Beschikbaar gesteld door Antonissen Agrarisch Advies, af te halen op Strijperstraat 19 C Leende.

Op de tandem door het buitengebied: Peter en Lia Liebregts (foto Erik van Asten)

UW PERCEEL 100 JAAR GELEDEN?

Even kijken hoe uw perceel er ruim 100 jaar geleden voorstond? Er is een website waar je dat kunt vinden: <http://watwaswaar.nl/> Oude topografische kaarten maar ook kadastrale kaarten zijn op deze website te vinden. De schaal van de kaarten is vaak 1:25.000. Dat geeft een gedetailleerde kijk: 1 mm op de kaart is 25 meter in het veld. Uit onze omgeving zijn de oudste kadastrale kaarten in te zien. Zij dateren van rond 1830. De oudste topografische kaarten stammen uit ongeveer dezelfde tijd.

Detail van de kadastrale kaart van Leenderstrijp uit 1832

Plattelandsvereniging Hei, Heg & Hoogeind streeft naar een mooi buitengebied waar natuur, landschap en gezonde boerenbedrijven naast elkaar kunnen bestaan.

Informatie over onze activiteiten vindt u op

www.hei-heg-hoogeind.dse.nl

Redactie Nieuwsbrief:

Erik van Asten

Ton van Dijk

Krijn van den Hoven

Peter Kerkhofs

Contactadres:

hei-heg-hoogeind@dse.nl

AGENDA:**24 september:**

Jaarlijkse werkgroepenavond.

15 oktober:

Najaarsvergadering

2 november:

Landelijke natuurwerkdag 2013

